

ไม่มี

พระอาจารย์สงป มนฺตสุโต

ถาม-ตอบ ปัญหารธรรม วันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๖๔

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ถาม : เรื่อง “อุปเดตการฝึก ช่วงนี้เห็นรูปนามเกิดดับ”

ในส่วนของรูป จิตเห็นรูปกายนี้และสิ่งที่อยู่นอกกายล้วนเป็นธาตุ เห็นอะไรในจิตก็รู้ว่าทำยที่สุดก็สลายกลายเป็นธาตุทั้งหมด ต่อมาจิตจึงไม่แปลสิ่งสมมุติมีชื่อเรียกอะไร ตาเนื่อยังเห็นเป็นสมมุติ แต่ตาเห็นทุกสิ่งมีเพียงธาตุ ๔ ไม่มีอะไรนอกเหนือจากนี้เลยคะ เช่น สิ่งภายในผม ขน เล็บ น้ำลาย ลมหายใจ อุณหภูมิ และสิ่งภายนอก รถ บ้าน สิ่งมีชีวิต ไม่มีชีวิต สมมุติมีชื่อใดๆ ก็แล้วแต่ สุดท้ายสลายกลายเป็นดิน น้ำ ลม ไฟเหมือนกันหมด เพียงแค่ธาตุ ๔ ใช้เวลาในการสลายเป็นธาตุไม่เท่ากัน จิตเห็นไม่เที่ยง ไม่ใช่ตัวเราคะ

ในส่วนของนาม พอเห็นกายเป็นธาตุ จิตเห็นว่าเวลากระทบทางอายตนะ การรับรู้ ความจำ ความคิด ความรู้สึก อาการนามขันธ์แต่ละตัวแตกต่างกัน แยกชัด ถึงแม้จะทำงานร่วมกันก็ตาม จะรับรู้ไม่คิด ไม่จำ ไม่รู้สึกอย่างใดอย่างหนึ่งไม่ได้

ถ้าคนปกติกระทบแล้วขันธ์ทำงานร่วมกัน จิตเห็นขันธ์แต่ละตัวว่าไม่ใช่เรา และเห็นอาการของจิต เช่น ความอยาก ความโกรธ หงุดหงิด สงสัย เหล่านี้ไม่ใช่จิต จิตต่างหาก นามธรรมก็ต่างหาก อาการของจิตเป็นผลของการปรุงแต่งจิตก็ต่างหาก จิตเห็นแบบนี้ทำให้เห็นว่า สิ่งทั้งหลายเหล่านี้ไม่เที่ยง เป็นทุกข์ ไม่ใช่ตัวเรา

ณ ตอนนี้อยู่ในชีวิตประจำวันเมื่อมีการกระทบทางอายตนะ จิตเห็นรูปนาม ขันธ์เกิดดับ ยิ่งทำให้เห็นชัดว่าไม่ใช่เรา เห็นเกิดดับๆ ต่อเนื่องไปเรื่อยๆ เมื่อเห็นดับก็เห็นจิตว่างแป๊บหนึ่ง กระทบปั๊บ จิตเห็นเกิดดับทำให้เห็นชัดว่า ไม่มีเราตั้งแต่แรก ไม่มีอะไร ไม่มียึดว่าเป็นของเราคะ

ตอบ : นี่อุปเดตการปฏิบัตินะ ไร้สาระ ไร้สาระ คำว่า “ไร้สาระๆ” ไร้สาระเพราะอะไร

เพราะไร้สาระตั้งแต่ว่า มันไม่ใช่เราตั้งแต่แรก มันไม่มีเราตั้งแต่ต้น มันไม่มีอะไรเลย และปฏิบัติก็ไม่มีอะไรเลย แล้วจบแล้วก็ไม่ใช่เราเลย ไม่ใช่เลย ไม่มีอะไรเลย...ไร้สาระ

เวลาฝึกหัดประพาศปฏิบัติมันแต่ละขั้นแต่ละตอน แต่ละขั้นแต่ละตอนของผู้ที่ฝึกหัดปฏิบัติไง ถ้าผู้ที่ฝึกหัดปฏิบัติ คนที่พุทธจริต ถ้าพิจารณาด้วยปัญญา ถ้าพุทธโง่ สิ่งพวกนี้ทำแล้วมันจะเป็นสมณะ มันจะติดนิमित มันจะไม่ใช่วิปัสสนา ใจของเราเห็นนามรูปๆ ถ้าเราเห็นสิ่งนั้นเป็นรูป รูปก็เป็นรูป นามก็เป็นนาม ถ้าเข้าใจหมดแล้วมันก็ไม่ใช่เรา ไม่ใช่ของเรา

แล้วเหลืออะไรล่ะ

เหลือสงสัยไง เหลือไม่เข้าใจอะไรเลยไง เหลือกิเลสเต็มตัวร้อยเปอร์เซ็นต์ไง เพราะมันไม่มีอะไรตั้งแต่แรก ปฏิบัติไปก็ไม่ใช่อะไรเกิดขึ้นตั้งแต่แรก แล้วปฏิบัติไปท่ามกลางก็ไม่มีอะไร

“แต่มันไม่ใช่เรา”

ไม่ใช่หรอก มันไม่ใช่หรานะ มันมีพวกคุณหญิงคุณนายเวลาฝึกหัดปฏิบัตินะ เข้าใจธรรมะหมดเลย กิเลสสิ้นไปทั้งสิ้นเลย ไปรายงานผลให้หลวงปู่ตื้อฟังที่วัดอโศการาม เวลาจะลากลับ นี่พระอรหันต์นะ คุณหญิงคุณนายเขาไม่ใช่เราไม่ใช่ของเราหมดแล้ว เขาจะลาหลวงปู่ตื้อกลับไง หลวงปู่ตื้อบอกว่า “เออ! อีดอกทองกลับแล้วเนาะ” เท่านั้นแหละพระอรหันต์แตกหมดเลย ใ้โฮ! พิวส์ขาดเลย

“ไม่ใช่เรา ไม่ใช่ของเรา”

“อีดอกทองจะกลับแล้วไซ้ไหม” หลวงปู่ตื้อไง

ใ้โฮ! พระอรหันต์นี่หลุดเลย

ไม่ใช่ของเราๆ เพราะอะไร มันบอกว่ามันไม่ใช่เราตั้งแต่แรก มันไม่มีอะไรมาตั้งแต่ต้น มันเป็นสมมุติบัญญัติของมันอยู่อย่างนั้น แล้วก็สมมุติบัญญัติอยู่ต่อไป

การฝึกหัดประพฤติปฏิบัติแต่ละขั้นแต่ละตอน เวลาชาวพุทธๆ มีภาคปริยัติกับภาคปฏิบัติ เวลาภาคปริยัติการศึกษาค้นคว้า ธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นการทรงจำธรรมวินัย ทรงจำธรรมวินัยแล้ว ทรงจำธรรมวินัยไว้ฝึกหัดประพฤติปฏิบัติ

เวลาฝึกหัดประพฤติปฏิบัติ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเผยแผ่พระพุทธศาสนา อนุพุทธพิกิตา ให้เขาทำทานของเขาก่อน ถ้าทำทานแล้ว ถ้าเขาศึกษาความเข้าใจแล้ว ถ้าทำทานมันเป็นบุญเป็นกุศลนะ จะไปเกิดเป็นเทวดา ถ้าเกิดเป็นเทวดาให้ถือเนกขัมมะ ให้ถือเนกขัมมะ ให้ถือพรหมจรรย์ จิตเขาควรแก่การงานแล้วถึงแสดงอริยสัจ

ถ้าแสดงอริยสัจขึ้นไปแล้วถ้าฝึกหัดปฏิบัติ ภาคปริยัติ ภาคปริยัติก็ฟังธรรมๆ นี่ไง ฟังธรรมเพราะอะไร เพราะสมัยโบราณการศึกษามุขปาฐะเท่านั้น ฟังแต่ปากเท่านั้น การสื่อสารมันยังไม่เจริญก้าวหน้า การฟังธรรมนี้ถึงแสนยาก ถ้าแสนยาก เวลาฝึกหัดปฏิบัติขึ้นไปแล้วมันเป็นขั้นเป็นตอนของมันไง

ไฉนนี้เป็นขั้นเป็นตอน เราเกิดเป็นมนุษย์เป็นปุถุชนคนหนา ปุถุชนคนหนา ปัจจุบันโลกเจริญมีการศึกษา การศึกษาตามธรรมวินัยเราก็ศึกษาได้ ยิ่งพระไตรปิฎกในคอมพิวเตอร์กดเอาอย่างไรก็ได้ ศึกษาตอนไหนก็ได้ ตำรับตำรามากมายมหาศาล ศึกษาแล้วมันเป็นทางวิชาการ วิชาการแล้ว ขนาดทางวิชาการนะ ถ้าเรามีสติมีปัญญา มันก็ซาบซึ้ง มันก็เข้าใจ มันก็ละทุกข์ได้ ความละทุกข์ได้เป็นครั้งเป็นคราวไฉ

เราเป็นปุถุชน เราทำหน้าที่การงานของเรา เรามีผลกระทบทางสังคมทางโลก มันมีความทุกข์ความยาก ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็เข้าใจ เข้าใจว่าสรรพสิ่งในโลกเป็นอนิจจัง นี่เป็นความเข้าใจของเขา เป็นเรื่องของเขา เป็นเรื่องของเรา มันแบ่งแยกขึ้นมา

จิตใจมีสติมีปัญญามันก็เข้าใจธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วเอาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาทบทวน ทบทวนให้จิตของเราไม่ทุกข์ไม่ยากกับ

อารมณ์ที่มันมีผลกระทบนั้น ให้เข้าใจในธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันเป็นเรื่องภายนอกทั้งสิ้น ปิยัติ

เวลาฝึกหัดปฏิบัติฯ พอฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมาก็ใช้ปัญญาของเราฯ ใจ ก็กลาง พระพุทธศาสนา ศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่ง หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ท่านฝึกหัดประพฤติปฏิบัติของท่านถึงที่สุดแห่งทุกข์เป็นพระอรหันต์ ท่านแก้สัทธิวิหาริกของท่านเป็นพระอรหันต์มากมาย มหาศาล

หลวงตาพระมหาบัวท่านก็ไปศึกษากับหลวงปู่มั่น แล้วท่านมีการศึกษา ท่านจบเปรียญ ๓ ประโยค เวลาศึกษาค้นคว้าไปแล้วท่านทบทวนของท่าน ท่านถึงบอกว่า ถ้าพุทธจิต ผู้ที่มีสติปัญญา พุทธโง่ก็ไม่ได้ มันเครียดใจ พวกสัทธิวิหาริตมีศรัทธาความเชื่อ อานาปานสติ พุทธานุสติ กำหนดแล้วให้มีความสงบระงับเข้ามา แล้วถ้าสงบแล้วเป็นสมถกรรมฐาน ถ้ามีสติปัญญามันยกขึ้นสู่วิปัสสนากรรมฐาน มันจะสมบูรณ์แบบในพระพุทธศาสนา

เพราะในพระพุทธศาสนามีสุดมยปัญญา ปัญญาศึกษาค้นคว้า ปัญญาการศึกษานี้แหละสุดมยปัญญา จินตมยปัญญา จินตนาการ สิ่งที่ใครมีจินตนาการมากน้อยขนาดไหนมันก็จินตนาการได้เลอเลิศขนาดนั้น เวลาถ้าฝึกหัดปฏิบัติขึ้นไปแล้วถ้าเกิดภาวนามยปัญญา ปัญญาเกิดจากการภาวนา มันมีแล้วนะ

ไอ้ที่ว่ามันไม่มีมาตั้งแต่แรกก็ถูก แต่เราฝึกหัดปฏิบัตินะ สมาธิก็มีสมาธินะ สติ ถ้ามีสติ เราฝึกหัดจนชำนาญ ถ้ามีสติปั้บ เราจะเท่าทันใจ

นี่ใจ ที่ว่า “ส่วนรูปมันรู้ไปหมดเลย เป็นน้ำหูน้ำตา เป็นอุณภูมิ เป็นน้ำลาย ถ้าเป็นบ้าน เป็นเรือนนี้เป็นส่วนรูป ถ้าส่วนนาม ส่วนนามก็นามขันธที่มันมีความรู้สึกนึกคิด”

เวลาหลวงตาพระมหาบัวท่านฝึกหัดปฏิบัติของท่าน ท่านถึงบอกว่ามันเป็นปัญญา อบรมสมาธิ เป็นปัญญาอบรมสมาธิ ปัญญาเท่าทันความรู้สึกนึกคิดมันก็หยุดของมัน ถ้าเป็นปัญญาอบรมสมาธิ

แต่ถ้าเป็นมิจฉาปฏิญญิมันบอกว่า “อัปเดตการฝึกหัด รู้เท่าทันนามรูป มันเป็นสภาวะ มันไม่ใช่ตัวเรา มันไม่ใช่ของเรา”

เอ็งก็ไม่ได้อะไรเลยไง ที่บอกว่าไร้สาระนี่ไง

ก็มันไม่ใช่เรามาตั้งแต่ต้น เอ็งไม่ต้องพิจารณา เอ็งไม่ต้องนามรูปหรอก มันก็ไม่ใช่เราอยู่แล้ว แล้วเวลากิเลสมันหลอกใช้มันก็บีบคั้นหัวใจของเราก็เป็นทุกขัง

แต่นี้เรามีสติปัญญาเรามาศึกษาค้นคว้า เราก็เท่าทันกิเลสที่มันเอามาหลอกเรานี้ไง ถ้าเท่าทันกิเลสมาหลอกเราแล้ว มันก็ไม่ใช่ตัวเรา มันก็ไม่มีแก่นไม่มีสาร ไม่มีสิ่งใดการฝึกหัดเป็นขึ้นเป็นอันใด

แต่เวลาพระกรรมฐาน หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านให้กำหนดพุทโธ ท่านให้กำหนดอานาปานสติ

มันก็สักแต่ว่า ไม่ใช่เรานี่แหละ มันไม่ใช่ตัวเรา ไม่ใช่ของเรา ก็เป็นมิจฉาสมาธิไง พุทโธๆ นี่แหละ พุทโธๆ จนนิ่งหลับ พุทโธๆ จนน้ำลายไหลยืด พุทโธๆ จนหัวทิ่ม ไม่เห็นมีอะไรเป็นขึ้นเป็นอันเลย เพราะอะไร

เพราะมันไม่มีตั้งแต่แรก “ปฏิบัติไปมันก็ไม่เห็นมีอะไรเลย ก็สักแต่ว่ามันไม่ใช่เรา ไม่ใช่ของเรา กิเลสมันก็ไม่มี ธรรมะมีอยู่โดยดั้งเดิม” มันเป็นเรื่องไร้สาระทั้งนั้นเลย

มันเป็นเรื่องอำนาจวาสนาบารมีของผู้ที่ฝึกหัดปฏิบัติ ครูบาอาจารย์ที่ท่านมีวาสนานะ ถ้าไปหาครูบาอาจารย์ที่ไม่มีแก่นไม่มีสารนะ ท่านไม่เอา มันจับต้นชนปลายไม่ได้

เริ่มต้นการปฏิบัติ ปฏิบัติอย่างไร แล้วปฏิบัติอะไร พวกที่ออกมาฝึกหัดประพฤติปฏิบัติกันอยู่เนี่ย เวลาครูบาอาจารย์ที่เป็นจริงไม่กล้าเข้าไปหา แล้วถ้าครูบาอาจารย์ที่เป็นจริง ไปหาท่านจะถามว่าเป็นอย่างไร

เราอยู่กับหลวงตา กับหลวงปู่เจี๊ยะมาตลอด เริ่มต้นอย่างไร ทำอย่างไร แล้วที่รู้ที่อยู่รู้อะไร แล้วสิ่งที่รู้แล้วเป็นอย่างไร เสร็จแล้ว แล้วมันเหลืออะไร

กิเลสมันมีอยู่ มันมีของมันอยู่แล้ว แต่เอ็งหามันไม่เจอ เอ็งไม่เคยรู้ไม่เคยเห็นกิเลส แล้ว
ไม่เคยรู้ไม่เคยเห็นร่องรอยของกิเลส

“แต่มันไม่ใช่เรา มันไม่ใช่ของเรา มันไม่มีมาตั้งแต่ต้น”

เอ็งเกิดมาเป็นคนเนี่ยนะ

**เวลาหลวงปู่มั่นท่านพูดนะ อวิชชาอยู่ที่ฐิติจิต บ้านเรือนของอวิชชา บ้านเรือน
ของมาร บ้านเรือนของกิเลสอยู่ที่ฐิติจิต จิตเดิมแท้**

จิตเดิมแท้ ถ้าเป็นทางจิตวิทยา จิตได้สำนึก จิตได้สำนึก จิตก่อนสำนึก จิตสำนึก

จิตสำนึกคือปุณฺณคนหนาคือความรู้สึกนึกคิดของเรานี้แหละ แต่ถ้ามันลงสู่จิตได้สำนึก
จิตได้สำนึกมันลึกๆ อยู่ใต้จิต ใต้ความรู้สึกของเรา แต่เราลงลึกไม่ได้ ลงลึกไม่ทันเท่ากับที่อยู่
อาศัยของกิเลส มันเลย “ไม่ใช่เรา ไม่ใช่ของเรา ไม่ใช่ตัวตนของเรา ไม่ใช่เรามาตั้งแต่แรก”

ก็ใช่ ไม่ใช่เรามาตั้งแต่แรก แล้วปฏิบัติแบบฤๅษีชีไพร ปฏิบัติแบบประเพณีวัฒนธรรม
ปฏิบัติแบบกิเลสมันพาปฏิบัติ ปฏิบัติแบบเดี๋ยวนี้ฝ่ายปฏิบัติรุ่งเรืองขึ้นมา ผู้ที่ฝึกหัดปฏิบัติ
มากมายมหาศาล ปฏิบัติพอเป็นพิธี ก็พิธีปฏิบัติ นั่งก็นั่งเหมือนกัน ยืนก็ยืนเหมือนกัน เปรียญ
ธรรม ๙ ประโยคเหมือนกัน ธรรมวินัยพระพุทธเจ้าเหมือนกัน

“เธอจงมองโลกนี้เป็นความว่าง” เห็นไหม มันก็ไม่ใช่เรา ไม่ใช่ของเรามาตั้งแต่ไหนแต่ไร
อยู่แล้ว “เธอจงมองเป็นความว่าง อย่าไปยึดมั่นถือมั่นมัน” พระพุทธเจ้าสอนมาตั้งแต่ ๒,๐๐๐ ปี
แล้ว นี่ไง มันก็ไม่ใช่เรา ไม่ใช่ของเราไง มันเห็นมันไม่เที่ยงไง มันไม่ใช่เราหรอก ไม่ใช่ของเรา

มีคนไปพูดเรื่องนี้กับหลวงปู่หลุย หลวงปู่หลุยบอกว่า เออ! เอ็งไม่โกรธอะไร ไม่เป็นไร
หรอก แต่กูขออ้อมเมี่ยงได้ไหม ขอกอดเมี่ยงมึงทีหนึ่ง

ไอ้โฮ! ขึ้นเลยนะ

ส่วนใหญ่แล้วมันพูดสั้นๆ นะ มันยังไม่ลงถึงเนื้ออีกเลสไ้ ในโลกนี้หญิงกับชายมันก็หวน
 แหันทั้งนั้นนะ แล้วเวลาถึงเวลาแล้ว กอดลูกเราได้ไหม ได้ หอมแก้มลูกได้ไหม ได้ หอมแก้มเมีย
 เอ็งได้ไหม ได้ไหม

หลวงปู่หลุยถามเลย พวกตัดจรีต “เดี๋ยวนี้หายโกรธแล้วคะ ไม่โกรธเลย อะไรก็ได้”

“ถูกอดแฟนมึงหน่อยได้ไหม”

โธ่! มันเป็นเรื่องผิวเผินไ้ ฉะนั้น เป็นเรื่องผิวเผิน ฉะนั้น สิ่งที่เรื่องผิวเผินถ้ามันเท่าทัน
 หลวงตาพระมหาบัวท่านถึงเขียนหนังสือไว้ ไปค้นหาได้ ปัญญาอบรมสมาธิ

ปัญญาอบรมสมาธิ ถ้ามันมีสติปัญญาเท่าทันแล้วมันก็จะเท่าทันกับอารมณ์ของตัวเอง
 ถ้าเท่าทันกับอารมณ์ของตัวเองนะ ถ้ามีสติมีปัญญาเป็นสัมมาทิฐิไ้ ฉะนั้นแหละปัญญาอบรม
 สมาธิ เพราะมันเป็นปัญญา

นี่ก็เหมือนกัน คำถามทั้งหมดไ้ “นั่นก็ไม่ใช่เรา รูปภายนอก รูปก็รู้เท่ารูป นามก็รู้เท่า
 นาม”

มันก็อยู่ภายนอกไ้ ปัญญามันเท่าทันแล้วก็ไม่ใช่เราไ้ไ้ แล้วมิจดด้วย ไม่ใช่เราแล้ว
 นะ มันปล่อยปละละเลยไ้

พุทโธๆ ใช้อานาปานสติ ถ้ามันเท่าทันมันนะ พุทโธๆ จนมันพุทโธไ้ไม่ได้ จนมันเป็นตัว
 ของมันเอง สมาธิคือสิ่งที่จิตเป็นหนึ่ง ไม่พาดพิงอารมณ์ใดๆ ทั้งสิ้น

ถ้ามันรู้เท่าทันนะ สมมุติว่าเท่าทันนะ น้ำลาย นั้นลมหายใจ นั้นอุณหภูมิ นั้นภายนอก
 นั้นรถ นั้นบ้าน นั้นสิ่งมีชีวิต...มันอยู่ภายนอก

ภายนอก ถ้าคนตาย ภายนอก คนตายรู้จักภายนอกไหม เพราะคนตายไม่มีจิต แต่จิต
 ของเรา อายตนะมันส่งออก ตารู้ ตาเห็น ข้างนอกข้างในมันเป็นคู่ไ้ไหม

“อารมณ์ว่างๆ ว่างๆ พุทโธๆ พุทโธจนพุทโธหายเป็นสมาธิ”

เราฟังแล้วเราเบื่อมาก

“เวลาพูดกับหลวงพ่อก็คงดีมากๆเลย”

ถ้าสติดีมาก เ็งพูดกับญเ็งพูดผิดแล้ว ที่เ็งพูดถูก จิตมันสมบูรณ์มันพูดออกมา

เวลาพูด คำพูดอย่างนี้ในวงการใดก็แล้วแต่ ในสโมสรสิ่งใดที่เขารักเขาชอบของเขา เขาก็คุยกันเรื่องนั้น ในวงปฏิบัติครูบาอาจารย์ท่านเทศนาว่าการ เ็งก็ไปเก็บข้อความมาแล้วเ็งก็มาพูด เ็งเป็นอย่างนั้นจริงๆ หรือ เราไม่เชื่อเลยนะ

ฉะนั้น สิ่งที่ว่าพุทโธๆ หรืออานาปานสติ หรือกำหนดสิ่งใด มันก็เหมือนกันนี้แหละ เหมือนกับปัญญาอบรมสมาธินี้ นั่งหลับกันทั้งนั้น สมาธิก็ทำกันไม่เป็น ถ้าสมาธิทำไม่เป็นนะ สมาธิเป็นพื้นฐาน เพราะสมาธิทำไม่เป็นมันจะไม่รู้ไม่เห็นใจ

ถ้าสมาธิมันเป็นจริงเป็นจังขึ้นมาละ สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี เพราะคำว่า “จิตสงบ” ถ้าขาดสติ ถ้าไม่มีอำนาจจักษณา มันบอกมันบรรลุธรรม เพราะอะไร

เพราะเธอจงมองโลกนี้เป็นความว่าง นิพพานเป็นความว่าง พอมันนั่งหลับมันก็ว่ามันว่าง พอมันเผยสติมันก็ว่ามันว่าง พอมันนอนหลับมันก็ว่ามันว่าง พอมันเผลอเผลอมันก็ว่ามันว่าง มันว่างอะไรของเ็งวะ มันถึงว่ามันไม่มีมาตั้งแต่ต้น แล้วไม่มีท่ามกลาง ที่สุดมันไม่มีหรอก

มันมี มีสติ สติคำบริกรรมต่อเนื่อง ถ้าเป็นปัญญาอบรมสมาธิ สติมันเท่าทันเท่าทันแล้วมันหยุด

คิดเท่าไรก็ไม่รู้ ต้องหยุดคิด จะหยุดคิดก็ต้องใช้ความคิด

ก็นี้ไง นามรูปนี้แหละ “จะหยุดคิดก็ต้องใช้ความคิด” ใช้ความคิดคิดให้หยุดคิด

พอหยุดคิดขึ้นมาใจ “มันไม่ใช่ของเรา มันสักแต่ว่า” มายาพูดได้ทั้งนั้นนะ มายาพูด

แต่ครูบาอาจารย์หรือผู้ที่ปฏิบัติมีสติสัมปชัญญะ เฮ้ย! เ็งฟังอย่างนี้แล้วเ็งเชื่อหรือ ถ้าเ็งเชื่อ เ็งไม่มีสติปัญญา กาลามสูตรนะ พระพุทธเจ้าสอนห้ามเชื่อ มันต้องมีเหตุมีผล

ไฉนบอก วันนี้อันใด “ว่างหมดเลย ไม่มีอะไรเลย”

อ้าว! ก็มันไร้เดียงสา เด็กมันพูด ใครจะไปถือสา มันแล้วอาจารย์กรรมฐาน “มันเกิดเอง มันมีเอง” มันเป็นไปได้อย่างไร

เวลาพระสารีบุตร พระโมคคัลลานะไปฟังเทศน์สัญญา นู่นก็ไม่ใช่ นี่ก็ไม่ใช่ พระสารีบุตร ยังไม่เชื่อเลย เขาไม่เชื่อ แล้วไม่เชื่อไม่ใช่ไม่เชื่อธรรมดา นะ ไม่เชื่อแล้วลูกศิษย์สภานุคัยกันเอง ว่า เวลามหาอาจารย์ผิดแล้วละ อะไรก็ไม่ใช่ๆ สักแต่ว่า ไม่มี ไม่ปรากฏ มันไม่มีมาตั้งแต่ต้น และก็ไม่มีท่ามกลาง และมันไม่มีที่สิ้นสุด ก็ไม่มีอะไรเลยไง ไม่มีอะไรเลยก็ไม่ได้อะไรเลยไง

แต่นี้มันมี จริงตามสมมุติ เกิดจริงๆ ทุกข์จริงๆ นี่สมมุติ เรามาศึกษาธรรมวินัยขององค์ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่บัญญัติ ธรรมและวินัย ศึกษาแล้วเป็นขององค์สมเด็จพระ สัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่ใช่ของมึง มึงรู้อะไร ก็มึงท่องจำมา มึงศึกษาค้นคว้ามาตามคัมภีร์ ตาม ตำรับตำรา ศึกษาค้นคว้ามาแล้วใช้สติใช้ปัญญาใคร่ครวญให้เห็นสมจริงสมจัง พอสมจริงสมจัง ขึ้นมาก็ เออ! ใช่ ก็สักแต่ว่าแล้ว...หรือ? ไม่ใช่เราแล้วหรือ รู้แล้วหรือ

แต่ในวงกรรมฐานไม่ใช่เป็นอย่างนั้น

หลวงตาพระมหาบัวไปหาหลวงปู่มั่น มหา มหาเรียนจนเป็นมหานะ สิ่งที่ศึกษามานี้ ธรรมและวินัยเป็นศาสดาของเรา เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าผู้ประเสริฐเลิศเลิศ

ไม่ใช่ลบหลู่ นะ ไม่ใช่ลบหลู่ดูแคลน มันเป็นเรื่องจริงจังและดีงามมาก วาสนาของชาว พุทธถึงได้เกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา แต่มันเป็นสมบัติของพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าปรารถนาหรือสัตว์ชนสัตว์ หรือหัวใจของสัตว์โลก ถ้าหัวใจของสัตว์โลก สัตว์โลกนั้น ต้องฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมาที่ใจของตน จิตตภาวนา

ถ้าจิตตภาวนา ถ้าเราคาดหมายอย่างนั้นมันรู้ใจหยั่งทั้งนั้นนะ “เวลาภาวนาไปมันจะ บรรลุธรรมแล้วแหละ มันจะเป็นพระอรหันต์แล้วแหละ มันจะสิ้นกิเลสแล้วแหละ” มันคิดอยู่ อย่างนั้นนะ แล้วเอ็งก็ล้มลุกคลุกคลานอยู่อย่างนั้นนะ

หลวงปู่ฉันท่านปฏิบัติมาก่อน ท่านบอกว่า มันเป็นข้าศึกกับการปฏิบัติ มันจะเตะมันจะ
ถีบกัน มันจะขุดหลุมพรางล่อ มันจะตอบใจท้อ การปฏิบัติมันจะยุ่งยาก ให้ใส่ลิ้นชักสมองไว้
ทฤษฎีที่ศึกษามาจบบมหรณน่ะ ให้ใส่ลิ้นชักสมองไว้ แล้วลั่นกุญแจไว้ด้วยนะ ทำแบบเหมือนไม่
รู้จักมันเลย แล้วฝึกหัดปฏิบัติไป

ฝึกหัดปฏิบัติไปกำหนดเฉยๆ จิตเข้าอย่างไรก็ได้ ไปทำกลดหลังเดียวเสื่อมหมดเลย เข้า
อีกไม่ได้เพราะไม่มีคำบริกรรม ไปหาหลวงปู่ฉัน หลวงปู่ฉันบอกว่า จิตมันเหมือนเด็กๆ เด็กๆ มัน
ต้องมีอาหาร มันจะหล่อเลี้ยงชีวิตมันได้ มันมีพุทโธๆ มันหล่อเลี้ยงชีวิตของมันได้

ถ้าไม่มีพุทโธมันก็ขาดอาหาร มันก็ตายไปแล้ว มันก็เลยไม่มีใจ สักแต่ว่า ไม่ใช่เรา

ก็ไม่ใช่เรา ก็หามันไม่เจอใจ ก็มิงหาจิตไม่เจอเลยไม่ใช่เรา สมาธิก็เลยไม่มีใจ

แต่ถ้าพุทโธๆ มันมีไหม มี จิตมีไหม มี แล้วมันคุมได้ไหม ไม่ได้ ถ้าเอ็งคุมได้เอ็งจะมี
ความสุข

เอ็งคุมไม่ได้ เอ็งรักษาไม่เป็น เอ็งภาวนาไม่เป็น แล้วเอ็งภาวนาไม่ได้ พอภาวนาไม่เป็น
ภาวนาไม่ได้ ก็ไม่กล้าบอกเขาว่าทำอะไร ถ้าเอ็งภาวนาเป็น เอ็งภาวนาได้ เอ็งก็บอกเขาสิว่า
พุทโธๆ บังคับมันสิ

“พุทโธหาย”

หายที่ไหน มึงแกล้งให้มันหาย มึงนั่งหลับอยู่มันจะเป็นพุทโธได้อย่างไร

ถ้าพุทโธๆ มึงก็บอกกุมาสิว่าพุทโธแล้วมันละเอียดอย่างไร จิตที่มันอยู่กับพุทโธมัน
กลมกลืนอย่างไร แล้วถ้ามันละเอียด ละเอียดตรงไหน แล้วที่มันหยาบมันทุกซักร้อนขนาดไหน
แล้วมันละเอียดมันร่วมเย็นอย่างไร แล้วถ้ามันเป็นสมาธิมันเป็นอย่างไร

มันไม่มีมาตั้งแต่ต้นมาเหมือนกัน มันเหมือนกันหมดนะ

วิธีการปฏิบัติ ประเพณีการปฏิบัติ แล้วเราก็ไปสร้างรูปแบบกัน นั่งให้สวย ถ่ายรูปลง
หน้าปก มันก็ได้รูปสวยไป แต่ใจกูทุกข์ฉิบหายเลย ใจกูเกือบตาย ได้แต่รูปสวยๆ ไปอวดเขา

ประเพณีปฏิบัติธรรมไง เป็นพิธี ปฏิบัติพอเป็นพิธี แล้วพิธีปฏิบัติ แล้วพอปฏิบัติเสร็จแล้วก็อัปเดตมานี่ไง

ไม่ต้องนะ ไม่ต้องอัปเดตหรอก เพราะกูไม่เชื่อพวกมึงหรอก ไร้สาระ

เพียงแต่ว่า เกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา โอกาสของชีวิตของชาวพุทธ ทำทานก็ได้บุญระดับหนึ่ง ถือศีลก็ได้บุญระดับหนึ่ง ฝึกหัดภาวนานี้แหละหัวใจของพระพุทธศาสนา

ใครมีอำนาจวาสนามากน้อยขนาดไหน จะขบถ จะทำงาน ถ้ามีสติปัญญาที่พุทโธๆ พุทโธคือพุทนะ คือหัวใจของเรา รักษาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่ามกลางหัวใจนี้ให้แวววาว ถ้ามันแวววาวมันก็ปกติสุข สิ่งที่มีความสุขก็คือการประพฤติปฏิบัติของเรา

ฉะนั้น ชาวพุทธขอให้ฝึกหัดปฏิบัติเถอะ จะได้มากได้น้อยขนาดไหนมันก็เป็นสมบัติของบุคคลคนนั้น บุคคลคนนั้นมีหัวใจอยู่แล้ว บุคคลคนนั้นฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา แล้วบุคคลคนนั้นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารภหรือสัตว์ชั้นสัตว์ แล้วเราเป็นสาวกสาวกจะได้ยินได้ฟัง เราก็ฝึกหัดประพฤติปฏิบัติให้พุทโธของเราแวววาวขึ้นมา ให้พุทโธ พุทนะ ผู้ตื่นให้มันตื่นขึ้นมา

อย่าหลับใหลกับกิเลส อย่าหลับใหลว่า “มันจะบรรลุมรรค มันสักแต่ว่า” เอ็งหลงทางไปค่อนข้างแล้วนะ มันสักแต่ว่าตรงไหนละ ไม่ใช่เราก็ไม่ได้อะไรเลยหรือ

สติธรรม หลงตาสอนนะ สติธรรม สมาธิธรรม ปัญญาธรรม สติธรรม รสของธรรมมันก็ชื่นบาน

มีทั้งนั้นนะ มันมี แต่เราหลงใหล ไขว่คว้าไม่เป็น ทำสิ่งใดไม่ถูกต้อง แล้วก็ทำตามกันส่วนใหญ่ไง

เยอะมากนะ มาหาเรานี่ ใ้ฉันทามรูปๆ มานั่งร้องไห้อยู่นี่ เพราะเราบอกว่า เอ็งจะทำอะไรก็แล้วแต่มันเป็นสิทธิไง ถ้าเอ็งทำอะไรแล้วเอ็งยังไม่ได้ประโยชน์ ลองพุทโธดูสิ

เขามาพุทธโธที่นี่ พอลงมันลงได้ไง เพราะเขาไม่เคยเจอ มานั่งตรงนี่ร้องไห้ บางคน ๑๖ ปี บางคน ๒๐ ปี นามรูปๆ พอลงมันลงขึ้นมา อู้ฮู! ไม่ต้องไปพูดถึงมันนะของเก่า เพราะอะไร เพราะปัจจัยตัง สันติภูมิจิโก จิตมันเป็น แต่ก็ทำสมาธิได้คนเดียวเท่านั้นแหละ แล้วก็หายหัวไปแล้วแหละ เพียงแต่พิสูจน์กันว่าอะไรจริงอะไรเท็จ แต่ดำเนินการต่อเนื่องไปไม่ได้ เพราะมันเป็นการประพฤติปฏิบัติแบบสับสน แบบฟลุคนะ

แต่เวลาหลวงปู่เจี๊ยะ หลวงตาพระมหาบัวท่านสอน พระปฏิบัติพวกเราต้องชำนาญในวสี ชำนาญในการเข้าและการออก ชำนาญในการประกอบขึ้นมา ประกอบสมาธิให้เป็นสมาธิ แล้วสมาธิมันคงมีพลังแล้วเราต้องยกขึ้นสู่วิปัสสนา วิปัสสนา ถ้าเห็นบุคคลคู่ที่ ๑ เห็นสติปัฏฐาน ๔ ตามความเป็นจริง ถ้าเห็นกายโดยชัดเท็จจริง โดยแนวทางสติปัฏฐาน ๔

ไอ้ที่ว่่านามรูปๆ ไอ้นามรูปมึงนี่เอาทั้งนั้นนะ มันเป็นสมมุติ เพราะอะไร นี่ไง ถ้ามันเป็นภายนอกมันก็เป็นรถ เป็นบ้าน มันก็เป็นสมมุติใหม่ แล้วถ้าเมื่อก่อนเขาเรียกถ้ำนะ เพราะมันไม่มีบ้าน มีแต่ถ้ำ มีแต่คูหา มันก็สมมุติขึ้นมาไง เอ็งก็รู้แต่เรื่องสมมุติบัญญัติ รู้แต่เรื่องโลกนี่ไง เพราะอะไร

เพราะเขาเรียกโลกียปัญญา ปัญญาทางวิทยาศาสตร์ ปัญญาทางโลก ปัญญาตามข้อเท็จจริงนะ เอ็งจะจบอะไรมามีสติปัญญาทั้งนั้นนะ นี่ปัญญาทางโลก ศึกษาปริยัตินี่ก็เป็นปัญญา แต่ปัญญาการศึกษาไง สุตมยปัญญาไง

แล้วเราใช้ปัญญาๆ ถ้าเอ็งมีสติปัญญาใช้ปัญญาอบรมสมาธินะ ใช้สติปัญญาอย่างนี้ มันจริงตามธรรม มันสอดคล้องเวช มันหยุดของมันได้ นี่ปัญญาอบรมสมาธิ ถ้าปัญญาอบรมสมาธิเห็นไหม

นี่เหมือนกัน ปัญญาๆ อย่างนี้มันเป็นปัญญาอบรมสมาธิ ปัญญาอบรมสมาธิหมายความว่าปัญญาเท่าทันให้กิเลสสงบตัวลง แล้วเป็นมิจา มิจาเพราะว่ามันเป็นสักแต่ว่าแล้ว มันเป็นการปฏิบัติธรรมแล้ว...ยัง

ถ้าเป็นปัญญาบรมสมาธิ หยุดบ่อยครั้งๆ จนหยุดได้มากขึ้นดีขึ้น คิดเท่าไรก็ไม่รู้ต้องหยุดคิด การหยุดคิดก็ต้องใช้ความคิด ความคิดใช้สติปัญญาความคิดจนมันหยุดคิดๆ พอหยุดคิดแล้ว จิตเห็นจิตถึงเป็นมรรค จิตเห็นอารมณ์เ

จิตที่เห็นว่า นั่นเป็นนาม นี่เป็นรูป ใจรูปนามๆ มันสวม มันคิดหมดเลย แต่พอจิตมันสงบ จิตเป็นสัมมาสมาธิ จิตเห็นสติปัฏฐาน ๔ จิตเห็นสติปัฏฐาน ๔ ถ้ามันเป็นสัมมาทวิปฏิญาณต้องชอบธรรม เห็นสติปัฏฐาน ๔ พร้อมกับเห็นกิเลส

เพราะกิเลสนี้เป็นนามธรรมนะ กิเลสอยู่ที่ฐิติจิต เวลามันคิดออกมามันก็คิดโดยกิเลส บวกมาด้วยตลอดเวลา แต่ถ้ามันเห็นด้วยความชอบธรรม เห็นโดยภาวนามยปัญญา โอ้โฮ! ไหนว่ากิเลสมันไม่มีวะ โอ้โฮ! นี่กิเลสหรือวะ เห็นแล้วอึ้งเลย แล้วก็ทำอะไรมันไม่ได้ด้วย เพราะอะไร

เพราะการจะทำอะไรมัน มันต้องมีสัมมาสมาธิเป็นพื้นฐานโดยปัญญาวิปัสสนา
วิปัสสนา พื้นฐานคือสมถกรรมฐาน

ถ้าไม่มีสมถกรรมฐานก็คิดอย่างนี้ไง ก็คิดแบบสามัญสำนึก “โอ้ย! คิดนะ สักแต่ว่า โอ้โฮ! บรรลุธรรมๆ”

เปื้อน่าย เปื้อน่าย แต่มันก็เป็นสังคมโลกที่เป็นอย่างนี้ทั้งหมด ร้อยละ ๙๙ เป็นอย่างนี้ทั้งนั้นนะ ผู้ที่ปฏิบัติได้ ๑ เปอร์เซนต์หาไม่ได้เลย แล้วเอ็งจะไปคุยกับใครละ คุยกับเขาก็อย่างนี้ทั้งนั้นนะ

มีคนมาหาเราคนหนึ่งนะ เขาอยู่กันในกลุ่มเขา เขาบอกเป็นพระอนาคามี มาหาเรา เราไม่สนใจเลย บอก เอ็งลองพุทโธดูสิ พอพุทโธๆ พอจิตมันลงนะ พระอนาคามีจะมาคุยกับเราเอง “โอ้โฮ! หลวงพ่อ พุทโธหลวงพ่อดีกว่าพระอนาคามีอีก”

เพราะเขาเคยอยู่กับพระอนาคามีมานานเนกาเล ชุ่มฉ่ำอยู่กับความเป็นพระอนาคามี พอจิตมันลงเท่านั้นนะ “อู้ฮู! พุทโธหลวงพ่อดีกว่าพระอนาคามีอีก”

แสดงว่านั่นหลงใหลมาทั้งนั้นนะ พอลงสัมผัสมาสิถูกต้องชอบธรรมนะ สุขขึ้นได้ เท่ากับจิตสงบไม่มี สูดหายใจแล้วเขาเข้าไปหาพวกเขา ไปบอกกับพวกเขาว่าผิด พวกเขาบอกว่า ผิดได้อย่างไร พวกเราพระอนาคามีทั้งนั้น มึงนะหลงใหลงมมันนะ ไปพุทโธๆ บ้าบอคอกแตก กลับไปเป็นพระอนาคามีอย่างเก่า

จากพุทโธดีกว่าพระอนาคามีนะ กลับไปอยู่ในสังคมพระอนาคามีอย่างเดิม เสร้า สังคม มันเป็นแบบนี้มาแต่ไหนแต่ไร พวกจอมปลอมมมันเยอะ มารยาสาไทยทั้งนั้น แต่ธรรมะขององค์ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแวววาว

นี่เหมือนกัน ไม่ต้องอับเดตมาอีกนะ มันวอนอยู่อย่างนี้มันไม่ไปไหนหรอก เพราะปัญญา ไม่มีที่สิ้นสุด ความคิดคนไม่มีที่สิ้นสุด ความทุกข์ในหัวใจคนมากมาย พอเดี๋ยวมันก็ทุกข์อีก แล้ว เอ็งก็ใช้ปัญญาอย่างนี้ แล้วมันก็สักแต่ว่าอีกนะ

ชีวิตในปัจจุบันนี้ เขาบอกว่า “ชีวิตในปัจจุบันมันไม่มีมาตั้งแต่ต้น ของพวกนี้มันไม่มี”

เพราะมันไม่มี มันก็เลยไม่มีตลอดไปไง

แล้วที่ฝึกหัดปฏิบัตินี้มันก็เป็นการฝึกหัดปฏิบัติแบบชาวพุทธ ฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมาเพื่อ บูชาพระพุทธเจ้า ฝึกหัดประพฤติปฏิบัติแบบบุद्धชน ฝึกหัดประพฤติปฏิบัติแบบว่าเราเกิดเป็น มนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา เราฝึกหัด ฝึกหัดให้เป็นจริงเป็นนิสัย แต่เรื่องมรรคผลไม่มี

ไม่ใช่ว่าไม่มีเพราะมรรคผลไม่มีนะ มรรคผลมี แต่คนไม่มีอำนาจวาสนาเข้าถึงมันได้ คน ไม่มีอำนาจวาสนาจะประพฤติปฏิบัติ เริ่มต้นตั้งแต่ทัศนคติ เชื่อเรื่องอะไร ฟังใคร ถ้าคนมีวาสนา นะ เขาจะบัตตุดไปแล้ว เพราะว่ามันดาษตื่นไปทั่ว มันเรื่องไร้สาระ แล้วความจริงเป็นอย่างไรละ

ความจริง ถ้าครูบาอาจารย์ “อ้าว! ก็ทำมาสิ”

เยอะเยอะไป “หลงงมงายก็สอนมาสิ”

ภาษาญะ “มึงก็ทำสิ”

หลวงตาพระมหาบัวท่านพูดประจำ บอกให้มึงพุทโธ ๑๐ ปียังทำไม่ได้เลย ๑๐ ปี แคพุทโธนี่ มึงยังทำสมาธิได้หรือเปล่า

ครูบาอาจารย์ท่านถึงถนอมดูแลหัวใจของตน หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น หลวงตาเวลาท่านพูดท่านบอกท่านรักพระๆ รักผู้ประพฤติปฏิบัติ

เดี๋ยวนี้ผู้ตัดจิตมันเยอะไง โอ้โฮ! เราเนี่ยสงวนพระมาก รักพระมาก มันพาพระไปอีลุ่ยฉุยแฉกตายท่าหมดเลย

หลวงตาท่านรักพระๆ ท่านไม่มีกิณนิมิต ไม่ให้พระไปยุ่งกับใคร ใครเข้ามายุ่งกับพระท่านไม่ได้ ใครเข้ามาเขตวัดนะ ท่านบอกเลย เขี้ยวเล็บมึงถอดไว้ที่ประตูนะ อย่าเอาเข้ามาด้วย พระของท่านต้องมีสติมีปัญญา เดินเหินถ้าขาดสติ ท่านบอก นั้นชากศพเดินได้

คนที่เขารักพระเขารักข้อวัตรปฏิบัติ เขาดูแลพระของเขา

ไอ้ของเรารักพระๆ ภูพาพระไปอีลุ่ยฉุยแฉก พาไปไหน ภูพาพระล้อมหน้าล้อมหลัง เดี่ยวเขาจะหาว่ากูไม่ดัง เดี่ยวเขาจะหาว่ากูนี้สอนคนไม่เป็น กูไปไหนต้องมีรถกลามนำหน้าเลยนะมึง มีรถติดตามกูนี้เป็นร้อยเป็นพันเลย รักพระไว้หากิน รักพระไว้หาศรัทธา รักพระไว้ขโมยหัวใจของคน

แต่หลวงตาท่านสงวนพระของท่าน ท่านรักพระของท่าน ไม่ให้พระของท่านยุ่งกับญาติโยมเด็ดขาด ญาติโยมเข้าไปในวัดไปหาท่านองค์เดียว อย่าไปยุ่งวุ่นวายกับพระในวัดเด็ดขาด ไม่มีกิณนิมิต ไม่มีสิ่งใดที่หน้าที่ของพระ พระมีหน้าที่อย่างเดียว เดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนาเท่านั้น

นั่นแหละหลวงตาพระมหาบัวท่านรักพระของท่านจริงๆ หลวงปู่มั่นท่านสงวนพระของท่าน ท่านรักพระของท่าน ไม่ใช่พวกเรา รักพระ ภูจะพาพระกูไปทัศนศึกษา ภูจะไปเที่ยวยุโรป ภูจะเผยแพร่ที่อเมริกา ภูจะไปนิวซีแลนด์ ภูจะไปรอบโลก...ควาย!